

4. §. A munkavállalók közül a tisztviselőkre, a művezetőkre, kereskedősegekre, továbbá a csupán egy cégnél dolgozó kereskedelmi utazókra és ügynökökre; általában a hasonló állásban levő és rendszerint havi vagy évi javadalmazásban részesülő egyénekre az öregség és rokkantság esetére szóló biztosítási kötelezettség csak akkor vonatkozik, ha javadalmazásuk a havi 500, illetőleg az évi 6000 pengőt nem haladja meg.

17. §. . . . Magukat önként biztosíthatják: 1. Az önnálló iparosok, 2. Minden kereskedő, aki a kereskedelmi és iparkamaráról szóló 1868 : VI. t.-cikk 27. §-ának rendelkezéseinek értelmében ipar- és kereskedelmi kamarai illetéket fizetni köteles.

20. §. A m. kir. népjóléti és munkaügyi miniszter e törvény hatálybalépését követő minden ötödik esztendőben biztosítástechnikai módszerrel felülvizsgálta, hogy a biztosításra ható tömegjelenségekben nem mutatkozik-e olyan mértékű eltolódás, amely a járulékkulcsszámnak változtatását teszi szükségessé. Ebből a célból az intézetnek az

öregség, rokkantság, özvegyesség és árvaság esetére szóló biztosítás minden fontos mozzanatára kiterjedő statisztikai megfigyelő szolgálatot kell szerveznie.

152. §. Az öregség, rokkantság, özvegyesség és árvaság esetére szóló biztosításra vonatkozó statisztikai adatok összeállítására és feldolgozására a m. kir. Központi Statisztikai Hivatal feladata.

A m. kir. Központi Statisztikai Hivatalnak az e törvénnyel szervezett biztosítással kapcsolatos adatgyűjtő feladatait, a m. kir. Központi Statisztikai Hivatalról szóló 1897 : XXXV. t.-cikk 3. §-ának értelmében évi munkatervébe fel kell vennie. A biztosításra vonatkozó statisztikai eredmények közzétételére és az országgyűlés elé terjesztésére vonatkozólag az idézett törvénycikknek 5. §-át kell alkalmazni.

Az Országos Társadalombiztosító Intézet statisztikai szolgálata kiegészíti a m. kir. Központi Statisztikai Hivatalnak e szakasz első bekézdésének rendelkezésével megállapított eljárását.

## Munkanélküliség és munkapiac.

### *Chômage et marché du travail en Hongrie.*

*Résumé.* Les syndicats ouvriers ont enregistré 17.244 chômeurs fin février. C'est une diminution de 1.1% sur janvier dernier (17.8% sur février 1927); elle n'est pas considérable en elle-même, elle peut tout de même être considérée comme un présage favorable, vu que c'est précisément en février que le chômage atteint ordinairement son point culminant.

Par rapport à la moyenne des années 1924—1927, l'indice du chômage a été de 68.0 contre 68.7 en janvier.

A Budapest, on a inscrit 10.143 chômeurs (+ 4.5%); en province, 7101 (— 8.0%); au total 15.221 hommes (88.3%) et 2023 femmes (11.7%). Le nombre des femmes a augmenté considérablement.

Le temps ayant favorisé la construction, le nombre des chômeurs est tombé à 3386 dans le bâtiment (— 25.6% par rapport à janvier dernier). Aux employés d'hôtel et de restaurant, il a baissé de 17.4%; dans l'industrie du cuir, de 7.2%. C'est dans l'industrie du fer qu'on avait le plus de chômeurs (4624, soit 12.9% de plus qu'en janvier); dans l'industrie du bois, leur nombre s'est élevé de 22.0%. Aux travailleurs intellectuels, le chômage, après avoir diminué depuis quelque temps, a augmenté (+ 6.1%); malgré cela, c'est chez eux que l'indice a été le plus bas (51.5.).

Les Offices de placement ont enregistré 5.271 offres, 14.614 demandes et 3.415 placements (23.3%). Sur 100 offres, il y a eu, en moyenne gé-

nérale, 277 demandes (à Budapest, 327; à Miskolc, 387; à Debrecen, seulement 133).

Les établissements groupés dans la Centrale des Employeurs Hongrois ont occupé 164.288 ouvriers.

\*

A szociáldemokrata és a keresztényszocialista szakszervezetek által nyilvántartott munkanélküliek száma együttesen 1928 február végén 17.244 volt, 1.1%-kal kevesebb, mint egy hónappal azelőtt, és 17.8%-kal kevesebb, mint 1927 február havában. A munkanélküliek száma általában, de különösen az iparforgalmi népesség körében, amelyről rendszeres adataink vannak, az idényszerű hullámvás hatás folytán rendszeresen február havában a legnagyobb, ezáltal azonban a január havi erős emelkedés dacára, valószínűleg elsősorban a februári kedvező időjárás következtében csak stagnálásról, sőt csekély mértékű javulásról számolhatunk be. Az előző években a februári állomány a januári létszámmal szemben 1924-ben +29.6%-os, 1925-ben —0.7%-os, 1926-ban +2.7%-os, végül 1927-ben —3.7%-os változást jelzett. Ezekben a viszonyszámokban természetesen mindenkor visszatükröződőtt a munkanélküliség általános (seculáris) irányzata is, ezért oly nagy az emelkedés a válságos 1924. évben s ugyancsak ezért legnagyobb a csökkenés mértéke a javuló 1927. évben. Az említett idénytényező okozza, hogy a javulás arányszáma, ha egyáltalán előfordult, februárban mindig alacsony

### I. A szociáldemokrata szakszervezetek által kimutatott munkanélküliek.

Nombre des chômeurs relevés par les syndicats social-démocrates.

Foglalkozás Profession	1927	1 9 2 8		
	II. Össz. Total	II. Ebből — Dont		
		Össz. Total	Férfi Hommm.	Nő Femm.
Aranyműves Orfèvres . . . . .	65	41	33	8
Borbély Coiffeurs . . . . .	43	75	75	—
Bőrmunkás szűcsök Ouvriers en cuir . . . . .	293	395	159	236
Bőröndös Faiseurs de malles . . . . .	69	102	94	8
Cipész Cordonniers . . . . .	505	488	412	76
Élelmezési munkás Ouvr. d'alimentation . . . . .	706	597	597	—
Építőmunkás Ouvr. en bâtiment . . . . .	5.034	3.341	3.341	—
Famunkás Ouvriers en bois . . . . .	1.028	1.822	1.742	80
Fényképész Photographes . . . . .	81	—	—	—
Grafikus Ouvriers graphiques . . . . .	83	76	32	44
Gépjárművezetők Chauff. d'automob. . . . .	—	81	81	—
Húsipari munkás Ouvr. d'ind. de la viande . . . . .	433	460	460	—
Kalapos Chapeliiers . . . . .	103	77	38	39
Kereskedelmi alk. Empl. de commerce . . . . .	204	126	113	13
Kesztyűs Gantiers . . . . .	9	2	2	—
Könyvkötő Relieurs . . . . .	253	343	131	212
Magántisztviselő Employés privés . . . . .	1.092	491	273	218
Mintakészítő Faiseurs de modèles . . . . .	72	62	62	—
Nyomdász Typographes . . . . .	347	595	340	255
Pénzügyi tisztvis. Empl. d'établ. de crédit . . . . .	2.470	1.146	859	287
Pénzügyi segédm. Ouvr. auxil. d'établ. de crédit . . . . .	30	14	14	—
Segédmunkás Ouvriers auxiliaires . . . . .	9	16	16	—
Szabó Tailleurs . . . . .	355	381	284	97
Szállítási munkás Ouvriers de transport . . . . .	186	114	114	—
Szállodai, éttermi m. Ouvr. d'hôtel et de restaur. . . . .	540	557	415	142
Szobrász Sculpteurs . . . . .	61	68	68	—
Textilmunkás Ouvr. d'industr. textile . . . . .	32	39	18	21
Üveges Vitrriers . . . . .	64	49	48	1
Vasmunkás Ouvriers en fer . . . . .	5.221	4.424	4.377	47
Vegyész Chimistes . . . . .	81	47	34	13
Zenész Musiciens . . . . .	73	186	168	18
Összesen — Total:	19.542	16.215	14.400	1.815
Ebből Budapest Dont à Budapest:	11.343	9.114		

### II. A keresztényszocialista szakszervezetek által kimutatott budapesti munkanélküliek.

Nombre des chômeurs à Budapest, relevé par les syndicats socialistes-chrétiens.

Foglalkozás Profession	1927	1 9 2 8		
	II. Összesen Total	II. Ebből — Dont		
		Összesen Total	Férfi Hommes	Nő Femmes
Cipész és bőrmunkás — Cordonniers et ouvriers en cuir . . . . .	16	26	23	3
Egészségügyi alkalmazott — Employés sanit. . . . .	86	78	10	68
Élelmezési munkás — Ouvriers d'alimentation . . . . .	14	22	22	—
Építőmunkás — Ouvriers en bâtiment . . . . .	106	45	45	—
Éttermi alkalmazott — Employés de restaurant . . . . .	245	137	116	21
Famunkás — Ouvr. en bois . . . . .	26	24	24	—
Festőmunkás — Peintres en bâtiment . . . . .	31	23	23	—
Húsipari munkás — Ouvriers d'industrie de la viande . . . . .	16	16	16	—
Kereskedelmi alkalmazott — Employés de commerce . . . . .	74	125	107	18
Könyvkötőmunkás — Ouvriers relieurs . . . . .	31	48	27	21
Magántisztvis. — Employés priv. . . . .	134	108	62	46
Molnár és malommunkás — Meuniers et ouv. de moulin . . . . .	—	—	—	—
Pénzügyi tisztvis. — Garçons de bureau d'établiss. de crédit . . . . .	152	129	129	—
Segédmunkás — Ouvriers auxiliaires . . . . .	14	11	11	—
Szabómunk. — Ouvr. tailleurs . . . . .	28	13	1	12
Textilmunkás — Ouvriers d'industr. textile . . . . .	19	24	5	19
Vas- és fémmunkás — Ouvr. en fer et en métaux . . . . .	440	200	200	—
Összesen — Total . . . . .	1.432	1.029	821	208

színvonalú volt. Az 1928. év február hava e tekintetben közép helyet foglal el.

A III. tábla a visszatekintő adatokat terület és nem szerint szolgáltatja. Az 1924—1927. évek átlaga 25.362 munkanélküli volt, ezt százal egyenlőnek véve az 1928. év második hónapjának jelzőszáma 68,0, a januárinál (68,7) valamivel alacsonyabb, de az 1927. október havi minimumnál (44,1) jóval magasabb. A jelzőszám maximuma 1925. februárra esik (150,6).

A területi megoszlás tekintetében az irányzat február havában megfordult, amennyiben az előző két hónapi helyzettel ellentétben a munkanélküliek száma Budapesten 4,5%-kal nőtt s így a fővárosra a munkanélküliek 58,8%-a jutott, viszont a vidéken a munkanélküliség egy hónap alatt 8,0%-kal visszaesett, tehát vidéken a munkahiányban szenvedők

41.2%-a (7.101) egyén tartózkodott. Az előző hónapban száz munkanélküli közül Budapesten csak 55.7, a vidéken 44.3 munkanélküli találtatott. A vidék javára történt februári eltolódás azonban még nem jelenti a normális megoszlás bekövetkezését, mert az 1924—1927. évek átlagában a vidéki szakszervezetek a munkanélküli munkástörzsnek csak 35.3%-át mutatták ki a fővárosra így 64.7% maradt. Az eltérés tehát a vidék hátrányára februárban még 5.9%. Ezen a helyzeten valószínűleg a márciusban meginduló mezőgazdasági munkálatok fognak változtatni. A jövőben célszerűbb volna a munkanélküliségi adatokat a területi szempontból három csoportra bontani: 1. Budapest. 2. Ipari jellegű törvényhatóságú városok. 3. Az ország többi része. Ilyen irányú vizsgálódásra azonban még nem állnak adatok rendelkezésünkre.

A munkanélküliek *nem* szerinti megoszlása az előző hónappal szemben szintén változást mutat. A férfiak száma ugyanis 15.587-ről 15.221-re (2.3%-kal) fogyott, a nők ellenben 1.843-ról 2.023-ra (9.8%-kal) emelkedett. S így februárban a munkanélküliek közül 88.3% (januárban 89.4%) férfi és 11.7% (januárban 10.6%) nő volt. A férfiak javára mutató viszonylagos eltolódás a munkapiac javulásának előjele szokott lenni, mert a javulás kezdeti stádiumában új munkaalkalmak főleg férfimunkások számára szoktak keletkezni. A nők arányszáma azért nem jelentékenyen magasabb a normálisnál, amely az 1924—1927. évek átlagában 10.5%-ot tett.

Foglalkozás szerint az előző hónapok tarka változatossága és erős hullámozása februárban is folytatódott. Mind a gazdasági állapotok, mind az időjárás tekintetében legérzékenyebb ipar, az építőipar február hó folyamán 25.6%-os tekintélyes javulást jelez, ami ebben az évszakban ritkaság. Úgy látszik a zord és szokatlan hideg téli hónapokban félbehagyott építkezések a száraz, derűs februári napokon sok helyütt újra megindultak s ezen felül a tatarozási munkák is szereztek új munkaalkalmakat. Az építőiparban munkanélkül levők száma

### III. Visszatekintő adatok a munkanélküliség alakulásáról.

*Données rétrospectives sur la formation du chômage.*

Év, hó <i>Année, mois</i>	Munkanélküliek száma <i>Nombre des chômeurs</i>					Jelzősz. (1924—1927 évi átlag = 100) <i>Indice (moyenne de 1924—1927 = 100)</i>
	Összesen <i>Total</i>	Ebből — Dont				
		Budapest <i>Budapest</i>	Vidék <i>Pro-vince</i>	Férfi <i>Hom-mes</i>	Nő <i>Fem-mes</i>	
1924 II. . . . .	25.103	18.189	6.914	21.004	4.099	98.9
1925 II. . . . .	38.206	23.861	14.345	34.456	3.750	150.6
1926 II. . . . .	30.872	18.901	11.971	27.971	2.901	121.7
1927 II. . . . .	21.035	12.836	8.199	18.569	2.466	82.8
" III. . . . .	19.654	12.607	7.047	17.283	2.371	77.4
" IV. . . . .	18.539	11.608	6.931	16.027	2.512	73.0
" V. . . . .	14.853	10.633	4.220	12.876	1.977	58.5
" VI. . . . .	13.110	9.473	3.637	10.749	2.361	51.7
" VII. . . . .	12.6.3	8.851	3.832	10.730	1.953	50.0
" VIII. . . . .	12.419	8.699	3.720	10.652	1.767	48.9
" IX. . . . .	11.565	8.165	3.400	9.859	1.706	45.6
" X. . . . .	11.188	7.809	3.379	9.483	1.705	44.1
" XI. . . . .	12.438	8.312	4.126	10.716	1.722	49.0
" XII. . . . .	14.368	8.956	5.412	12.668	1.700	56.7
1924—1927. évi átlag <i>moyenne</i>	25.362	16.419	8.943	22.705	2.657	100.0
1928 I. . . . .	17.430	9.710	7.720	15.587	1.843	68.7
" II. . . . .	17.244	10.143	7.101	15.221	2.023	68.0

még így is 3.386 (19.6%). A szállodai és éttermi alkalmazottak között 694 szenvedett munkahiányban, 17.4%-kal kevesebb mint az előző hónapban. Javulást találunk még a bőriparban, ahol 1.011 munkanélküli volt, a januári állománynál 7.2%-kal kevesebb. Azok a fontosabb iparok, amelyeknél számbevehető rosszabbodásról kell beszámolnunk, a vasipar, a faipar és a sokszorosító- és műipar, ami azt jelenti, hogy igazi emelkedő konjunktúráról még nem lehet szó. Legtöbb munkanélküli — 4.624 (26.8%) — a vasiparból került ki, ahol a munkanélküliek létszáma az előző hónappal szemben 12.9%-kal szaporodott. Kisebb létszám mellett

### IV. A munkanélküliség jelzőszámai néhány fontosabb foglalkozási csoportnál (az 1924—1927. évi átlag = 100).

*Indices du chômage pour quelques principaux groupes de professions (moyenne de 1924—1927 = 100).*

Év, hó <i>Année, mois</i>	Vas- és fém- ipar — Indu- strie du fer et métallurg. <i>Ind.</i>	Faipar — Ind. du bois <i>Ind.</i>	Bőripar — Ind. du cuir <i>Ind.</i>	Ruházati ipar Ind. du vê- tement	Élelmészeti ipar <i>Alimentation</i>	Építőipar — Bâtiment	Sokszorosító- és műipar — Ind. poly- graph et d'art	Szállodai és ét- termi alk. — Employés d'hôtels et de restaurants	Szellemi mun- kások — Tra- vailleurs in- tellect.
1924 II. . . . .	120.3	31.4	97.3	71.7	116.9	186.4	83.5	141.3	12.9
1925 II. . . . .	136.1	156.9	214.1	147.2	141.5	224.9	90.2	151.2	144.4
1926 II. . . . .	108.3	189.2	137.2	177.4	120.6	153.6	96.4	121.9	106.9
1927 II. . . . .	96.2	57.6	85.1	133.4	89.3	100.5	83.1	78.0	102.8
1928 I. . . . .	58.6	82.8	105.0	123.4	83.0	89.0	97.1	80.1	48.5
1928 II. . . . .	66.2	101.1	97.3	128.5	83.7	66.2	109.1	66.7	51.5



(1. 846) jóval nagyobb a növekedés (22·0%) a faiparban, végül a sokszorosító- és műipar 12·4%-os növekedéssel 671 munkanélkülit mutat ki. Az állás nélkül maradt szellemi munkások száma februárban 1.996 volt, vagyis 6·1%-kal több mint az év első hónapjában. Úgy látszik a hónapok óta tapasztalt sekély depresszió a szellemi munka körében most kezdéi éreztetni hatását.

A munkanélküliség képe a fontosabb foglalkozási csoportok jelzőszámai alapján (IV. tábla) élénk hullámzást és változatosságot mutat. Az 1924—1927. évek átlagához viszonyítva legkedvezőtlenebb a jelzőszám a ruházati iparban (128·5), a sokszorosító- és műiparban (109·1) és a faiparban (101·1). Mind a három csoportnál emelkedtek a jelzőszámok, de legerősebb mértékben a faiparban, egy hónap alatt 82·8-ról 101·1-re. Kedvező jelzőszámokkal dicsekedhetik négy foglalkozási főcsoport, a szellemi munkásoké (51·5) a vas- és fémiparé (66·2), az építőiparé (szintén 66·2), továbbá a szállodai és éttermi alkalmazottaké (66·7). Ezek közül azonban az utolsó csoportnál és az építőiparban január óta lefelé mozgás, a másik két csoportban rosszabbodás állt be. Az élelmezési ipar, melynek jelzőszámai az 1924—1926. évek február hónapjában erősen az átlag fölött mozogtak, egy év óta keveset változott és 1928 február végén 83·7 volt.

Az *Állami Munkaközvetítő Hivatal* adatai szerint a hatósági munkaközvetítők forgalma 1928 február havában valamivel megesappant. A felajánlott munkahelyek száma ugyanis január óta 3·6%-kal 5.271-re, a jelentkezett munkakeresőké 1·3%-kal 14.614-re, a sikerült közvetítéseké pedig 7·3%-kal 3.415-re csökkent. A munkapiac kedvezőtlen alakulására jellemző az is, hogy az apadás százalékos aránya legnagyobb a közvetítéseknél, legkisebb a

munkakeresők számánál. Mindennek következtében száz munkahelyre januárban 271, februárban 277 munkakereső jelentkezett, akik közül januárban 24·9%, februárban 23·3% volt elhelyezhető. Sőt a munkaadók kívánságának is kisebb mértékben lehetett csak eleget tenni, amennyiben száz munkahely közül januárban 67·3, februárban 64·8 tölthetett be. Területi szempontból tekintve az adatokat Budapesten jóval mostohább, sőt igen kedvezőtlen volt a munkapiac helyzete. Itt ugyanis száz munkahelyre 327, a vidéken 219 munkakereső jutott és a munkakeresők közül a fővárosban 17·9%, a vidéken 32·7% kapott munkát. Szász hely közül Budapesten 58·7-re, a vidéken 71·7-re sikerült munkást közvetíteni.

A jelentékeny számú iparteleppel bíró vidéki városok közül a fővárost is meghaladó mértékben kedvezőtlen munkapiacot jelent Miskolc, hol száz munkahelyre 387 munkakereső tódult, míg Sopronban ez a viszonyszám 286, Győrött 233 volt. Aránylag legkiegyenlítettebb volt a mérleg Debrecenben (133). A munkakeresők tömegéből Szombathelyen 15·4%, Sopronban 18·8%, Miskolcon 22·1% jutott munkaalakomhoz. Debrecenben száz munkakereső közül 68-at közvetítettek.

A *Magyar Munkaadók Központjában* tömörült vállalatok 1928 február havában 164.288 alkalmazottal dolgoztak, vagyis 0·8%-kal kevesebbel, mint az előző hónapban. Az alkalmazott munkások száma az utolsó három évben jelzőszámokban a következő volt:

1926 február	100·0
1927 február	104·7
1928 február	108·2

K. N. dr.

## Munkanélküliség a külföldön az 1927. évben.

### *Chômage à l'Étranger en 1927.*

Az 1927. év utolsó negyedéről közzétett nemzetközi adatok Európaszerte a munkapiaci viszonyok szezonális évvégi romlását mutatják. A munkanélküliség fokozódása a késő őszi és téli időszakban általában normális méretű volt s az előző évivel megegyező, vagy ahhoz hasonló lüneteket mutatott. Az *egész év* nemzetközi munkapiaci viszonyairól adatainkból konstruált kép *több általamban* a gazdasági viszonyok némi javulásának eredményeként *kedvezőbb az 1926. évinél* s enyhébb színben tünteti fel e súlyos szociális és gazdasági problémát, némely államban azonban 1927 folyamán sötétebb kép tárul elénk, mint az előző évben vagy éveken.

A munkanélküliség legerősebb mérvű és bizonyos mértékig a pénzérték hullámmal, majd a valutastabilizációs törekvésekkel kapcsolatba hozható romlását *Olaszországnak* grafikonunkban is ábrázolt adatsora mutatja. A teljesen munkanélkül lévők száma az olasz félszigeten az egész esztendőn át igen magas volt és fokozatos emelkedés után az év utolsó hónapjában 414.283-at ért el; 1921/22-ig kell visszamennünk, hogy ehhez hasonló magas számot találjunk az olasz munkanélküliségi statisztikában. Nem kevésbé kedvezőtlen a tendencia a részlegesen keresetnélkül állók létszámának alakulásában is.

Az 1926. év utolsó hónapjai óta bekövetkezett rosszabbodás Olaszország nem mindegyik tarto-